

СПРАВА «СВІРГУНЕЦЬ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF SVIRGUNETS v. UKRAINE)

(заява № 38262/10)

Стислий виклад рішення від 30 квітня 2020 року

У травні 2002 року щодо заявниці було порушено кримінальну справу за підозрою у сприянні в отриманні хабаря. У липні 2003 року заявницю було засуджено за всіма пунктами обвинувачення та призначено, серед іншого, конфіскацію у дохід держави чверті її майна, яке, як встановив суд, було нажито злочинним шляхом.

Надалі справа заявниці розглядалася в апеляційній та касаційній інстанціях, а конфісковане майном часом було продано на аукціоні. Після повернення Верховним Судом України справи на новий розгляд до суду першої інстанції проводилися додаткові розслідування, але зрештою у січні 2012 року кримінальну справу щодо заявниці було закрито у зв'язку з відсутністю складу злочину і знято з майна арешт.

У 2013 році заявниця звернулася до суду з позовом про відшкодування їй матеріальної шкоди внаслідок конфіскації її майна, який частково було задоволено. Однак апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції, відмовивши у задоволенні її позову. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишив висновки апеляційного суду без змін.

З 2014 року заявниця неодноразово зверталася до судів з позовами до різних відповідачів про відшкодування їй матеріальної шкоди, однак безрезультатно. У червні 2019 року Касаційний цивільний суд, скасувавши попередні рішення, направив справу до суду першої інстанції на новий розгляд.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на надмірну тривалість кримінального провадження щодо неї, а також за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на конфіскацію її майна в рамках кримінального провадження та неможливість отримати відшкодування його вартості після зняття з неї обвинувачень.

Розглянувши скарги заявниці на надмірну тривалість кримінального провадження, Європейський суд зауважив, що розгляд справи заявниці тривав понад дев'ять років і вісім місяців. З огляду на розгляд справи декілька разів та періоди бездіяльності між ухвалами Верховного Суду України, а також посилаючись на свою усталену практику, Європейський суд дійшов висновку про надмірну тривалість кримінального провадження та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Щодо скарги заявниці за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції Європейський суд зазначив, що конфіскація її майна, а також його неповернення або ненадання їй відповідного відшкодування становило втручання у майнові права заявниці. Крім того, оскільки правові підстави для конфіскації остаточно відпали після зняття арешту з майна внаслідок скасування вироку і закриття кримінальної справи щодо заявниці, Європейський суд дійшов висновку, що тривале позбавлення її майна та нездатність держави відшкодувати їй його вартість було незаконним, та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

Стосовно присудження заявниці відшкодування матеріальної шкоди Європейський суд зазначив, що це питання не готове до вирішення та відклав його розгляд.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО,

«1. *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;

3. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;

4. *Постановляє, що:*

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці 2 400 (дві тисячі чотириста) євро в якості відшкодування моральної шкоди та 800 (вісімсот) євро в якості компенсації судових та інших витрат і додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявниці на зазначені суми; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. *Постановляє, що питання застосування статті 41 Конвенції щодо відшкодування матеріальної шкоди не готове для вирішення, а тому:*

(а) відкладає розгляд цього питання;

(б) закликає Уряд України та заявницю упродовж наступних трьох місяців надати свої письмові зауваження з цього питання та, зокрема, повідомити Суд про будь-яку угоду, якої вони можуть досягти;

(с) відкладає подальший розгляд цього питання та делегує Голові комітету повноваження вирішити його за необхідності;

6. *Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.»*